

- et arkitekturprosjekt i den Kulturelle Skolesekken

RAPPORT 2007

INNHold

1. Prosjektet	s. 3
2. Bakgrunn	s. 4
3. Organisering	s. 4-5
4. Planlegging og forberedelser	
• Momenter i planleggingen	s. 6
• Prosjektplan	s. 7
• Generelle forberedelser	s. 8
• Delprosjekter - tema	s. 9
5. Gjennomføring	
• Metoder og undervisningsverktøy	s. 10
• Prosess, erfaringer	s. 11
• Resultater og formidling. Overføringsverdi	s. 12
6. Rapporter fra delprosjekter:	
• Framnes skole	s. 13-19
• Helgerød skole	s. 20-26
• Mosserød skole	s. 27-40
• Fevang skole	s. 41-43
• Unneberg skole	s. 44-50
• Vesterøy skole	s. 51-57
• Breidablikk Ungdomsskole	s. 58-72
7. Konferansen "Kunnskapsløft med Arkitektur"	s. 73
8. Konklusjon og oppsummering	s. 73-74
9. Kilder, artikler, kurs, oppgaver	s. 75
VEDLEGG: artikler, kursplaner, evaluerings skjema, felles øvingsoppgaver	

1. PROSJEKTET

Pilotprosjektet "Arkitektur i Skolesekken" startet i 2002 med en henvendelse fra Norske Arkitekters Landsforbund til skole- og kulturoretatene i Sandefjord kommune. NAL hadde siden 90-tallet arbeidet med temaet arkitektur i skolen - og ønsket å bygge videre på Sandefjords erfaringer med arkitektur i "Den kulturelle Skolesekken": Kommunen hadde allerede siden -97 hatt arkitektur som tema for 8. klasse i sitt faste tilbud i DKS.

NAL ønsket å videreutvikle "Sandefjordsmodellen" gjennom et kultur- og arkitekturprosjekt i tverrfaglig samarbeid mellom skole, kultur og utøvende arkitekter. Man ønsket å dra nytte av Sandefjords veletablerte DKS-organisasjon til utvikling og utprøving av nye modeller for arkitektur- og design-undervisning i grunnskolen.

Da ABM-utvikling utlyste midler til DKS-prosjekter i 2003, søkte derfor NAL støtte til et 3-årig pilotprosjekt med arkitektur for 5. og 8. klassinger i Sandefjord. Prosjektet skulle gjennomføres i samarbeid med Sandefjord kommune, Vestfold Arkitektforening og Vestfold Fylkeskommune.

Det ble etablert en styringsgruppe som satte følgende mål for prosjektet:

1. Øke skolenes Kulturelle kompetanse gjennom deltagelse i prosjektarbeid og tema-basert undervisning i arkitektur og design (A&D).
2. Gi lærerne ny fagkompetanse gjennom etterutdanningskurs og fagsamlinger, planlegging og gjennomføring av prosjekter i samarbeid med fag-eksperter og utøvere. NAL ønsket å etablere et permanent tilbud om etterutdanning.
3. Utvikle undervisningsverktøy med utgangspunkt i lokale byggverk og omgivelser for å fremme arkitektur- og hjemstedsforståelse. Verktøy/grunnlag skulle ha fokus på sammenhenger/helheter og vektlegge tverrfaglighet innenfor A&D. Man ville også trekke inn elementer fra kulturhistorie og kulturarv.
4. Planlegge og gjennomføre temabaserte A&D-prosjekter på 5. og 8. klassetrinn, med stor grad av medvirkning og egenaktivitet hos elevene. I prosjektarbeidet ville man benytte profesjonelle som inspiratorer og veiledere innen arkitektur-, steds- og gjenstandsforståelse (arkitekter, planleggere, designere).
5. Overføring av erfaringene fra "Den nye Sandefjordsmodellen" gjennom evaluering og oppfølging av prosjektet med eksempelvis lærerkurs, konferanse, kompetansenettverk, idébank, undervisningsmateriell mm.

2. BAKGRUNN

Allerede i 1990 tok Riksantikvaren, Fortidsminneforeningen og NAL initiativ til å spre kunnskap om våre bygde omgivelser i den norske skole: Prosjektet ble kalt "Arkitektur og omgivelser" og var støttet av Miljøverndepartementet, Kulturdepartementet og Kirke- undervisnings- og forskningsdepartementet som et nasjonalt prosjekt.

Positiv rapport om prosjektet ble utarbeidet, og lærebok til bruk i videregående skoler likeså (Ole Rømer Sandberg 1996-97). Gode erfaringer til tross, synes imidlertid lite å ha blitt fulgt opp sentralt og lokalt.

NAL ønsket å overføre og videreutvikle erfaringer og idéer fra dette første arkitekturprosjektet gjennom pilotprosjektet i Sandefjord.

Forankring i læreplan for grunnskolen.

Forankringen i L06 kommer klarest til uttrykk under Kunst- og håndverkfaget, der Arkitektur inngår som ett av 4 hovedemner i undervisningen (de andre er: Visuell kommunikasjon, Design og Kunst). Om hovedemne Arkitektur står bl.a.:

"I arkitektur står kunnskap om det fysiske nærmiljøet sentralt. Dette innebærer kunnskap om hvordan bygningskulturen, inne- og uterom, kan påvirke vår hverdag.

Tegning og bygging av modeller i målestokk inngår i hovedområdet og danner grunnlag for å forestille seg tredimensjonale rom utfra tegninger og dataanimasjoner."

Arkitektur inngår også som del-tema i øvrige fagplaner: Matematikk, Samfunnsfag og KRL-fag er eksempler på dette. Vi vil i denne sammenheng spesielt å fremheve de tverrfaglige ambisjoner i Læreplanen.

L:06 legger vekt på at elevene skal lære å forstå verden omkring seg, se sammenhenger/helheter og utvikle kritisk skjønn. Hensikten med prosjektet var å sette søkelys på arkitektur og byggeskikk og bevisstgjøre elevene i forhold til sine bygde omgivelser og det visuelle miljø i en større sammenheng.

Pilotprosjektet "Arkitektur i skolesekken" vil kunne gi erfaringer fra og innspill til utvikling av det faglige innholdet i emnet. Erfaringene fra prosjektet vil således kunne ha overføringsverdi på nasjonalt plan.

3. ORGANISERING

Prosjektet ble organisert som et tverrfaglig samarbeidsprosjekt mellom skoler, kultur/fritidssektoren og lokale arkitekter. Gjennomføring skjedde i et samarbeid mellom NAL, Sandefjord kommune, Vestfold Fylkeskommune og Vestfold Arkitektforening i 2004-05.

I 2003 ble det oppnevnt en styringsgruppe som bestod av:

- NAL Akademiet v/Karin Magnussen	- Vestfold Fylkeskommune - DKS v/Rolf Olsen
- Skolesjef Dag Virik, Sandefjord kommune	- Vestfold Ark.forening v/Ola Roald
- DKS-koordinator S.fjd. Else Blom	- Prosjektleder Eivind Hanch-Hansen

Styringsgruppens oppgaver var å koordinere prosjektarbeidet, arrangere lærerkurs og felles-samlinger og bistå hver enkelt skole i organisering av deres prosjekt.

Skolesjefen gikk ut med invitasjon til alle kommunens grunnskoler om å delta. Etter et åpent introduksjonsseminar for skolene i mars 2004, ble 7 skoler valgt ut på grunnlag av søknader med selvvalgt tema for delprosjekt. Følgende skoler ble valgt:

1. Framnes skole
2. Helgerød skole
3. Mosserød skole
4. Fevang skole
5. Unneberg skole
6. Vesterøy skole
7. Breidablikk Ungdomsskole

Skolene ble organisert i 6 prosjektgrupper med hver sin arkitekt, oppnevnt av Vestfold Ark.forening og engasjert av NAL.: 4 sivilarkitekter, 1 interiørarkitekt og 1 landskapsarkitekt deltok. Skolenes prosjektgrupper hadde følgende sammensetning:

- Skolens rektor/ kulturkontakt
- Arkitekt
- Kontaktlærer(e) for aktuell klasse
- DKS-ansvarlig S.fjord (koordinering)

Prosjektgruppene hadde ansvar for organisering og gjennomføring av arkitektur-prosjektet på hver enkelt skole. To skoler; Fevang og Unneberg deltok med én 5. klasse hver, hadde felles prosjektgruppe og delte arkitekt.

Deltakerne i prosjektet var altså 6 barneskoler og 1 ungdomsskole med totalt 235 elever og ca. 30 lærere.

4. PLANLEGGING OG FORBEREDELSE

4.1 Momenter i planleggingen

Kompetanse.

En vesentlig del av pilotprosjektet gikk ut på øke skolenes kulturelle kompetanse gjennom temabasert undervisning i arkitektur og design. Som ledd i dette gjennomgikk alle lærerne et 4-dagers fagkurs om arkitektur i NAL-regi som forberedelse til prosjekt-undervisningen. NALs intensjon var å gi elever og lærere ny kompetanse gjennom planlegging og medvirkning i prosjekter - der utøvende arkitekter deltok som medhjelpere og ressurspersoner.

Tverrfaglighet.

Tema arkitektur rommer begreper som lokalmiljø, identitet og kulturarv - som vil kunne gi aktuelle og spennende innfallsvinkler til tverrfaglig prosjektarbeid. Inkorporering av arkitektur i ulike skolefag - både i Matematikk, Norsk, Samfunnsfag, Natur-/miljø- og KRL-fag vil være både relevant og fruktbart.

Kulturarv.

Mye av bakgrunnen for våre inneforståtte kulturverdier og kulturarv ligger nedfelt i de bygde omgivelser. Kunnskap om kulturarven kan tilegnes gjennom en levendegjøring av historien på steder der hendelsene virkelig skjedde: Historie og Norsk kan f.eks undervises i en gammel bygning med en dramatisk forhistorie - der både hus, gjenstander og omgivelser kan brukes for å fortelle historien - og benyttes videre som medier i elevenes eget arbeid.

På denne måten har arkitektur-temaet betydning også i et kulturhistorisk perspektiv. Vi ønsket derfor å trekke inn kulturarven - både den lokale og nasjonale - som en naturlig del av prosjektet.

Flerkultur og miljø.

Prosjektarbeidet kan med fordel kompletteres med flerkulturelle og miljømessige temaer: Elevene i en etnisk sammensatt klasse kan f.eks. få som oppgave å presentere sitt tidligere hjemlands arkitektur. Deretter kan elevene sammenligne og diskutere de ulike forutsetninger for hvorfor byggeskikken blir forskjellig fra land til land.

Når fremtidens arkitektur og omgivelser skal forestilles, kan mulighetene innenfor ny teknologi kobles sammen med aktuelle temaer fra miljøvennlig arkitektur og planlegging.

Undervisningsverktøy.

Utvikling av undervisningsverktøy skulle skje både forut for prosjektet og parallelt med gjennomføringen. Verktøy og grunnlag ble utviklet i samarbeid mellom lærere, arkitekter og øvrige deltakere i prosjektgruppene. Det ble lagt stor vekt på å utvikle tverrfaglige opplegg - tilpasset den enkelte skoles forutsetninger. Nettverksbygging og kommunikasjon mellom prosjektgruppene stod sentralt i denne prosessen, det ble bl.a. arrangert felles presentasjoner av undervisningsopplegg med diskusjon av metoder og undervisningsverktøy.

Metode og medvirkning.

Elevenes medvirkning i prosjektet stod sentralt, og oppgavene tok i stor grad utgangspunkt i barnas egne opplevelser og erfaringer. Dels begrunnet utfra gode læringsprinsipper, men også som en oppvurdering av barna som "eksperter på egen hverdag og omgivelser". Vår intensjon var å utfordre og stimulere til nyskapende og kreativ undervisning i møtet mellom elever, lærere og arkitekter.

4.2 Prosjektplan 2004 - 2007:

• Utvelgelse av skoler	vår	2004
• Planlegging/ lærerkurs	vår/høst	-04
• Oppfølgingssamlinger	høst	-04
• Gjennomføring	vinter	-04/05
• Evaluering	høst	-05
• Nordisk konferanse	vår	-07
• Rapport	høst	-07

Pyramidebygging med aviser - Røråstoppen skole 2005

4.3 Generelle forberedelser

Lærerkurs: Som ledd i forberedelsene til prosjektet, arrangerte NAL et 4-dagers kurs for deltagende lærere og arkitekter. Første kursdag ble annonsert som en åpen introduksjon av tema og prosjekt - for alle interesserte.

Andre og tredje kursdag tok for seg sider ved arkitekturfaget og var spesielt tilrettelagt for de deltagende skoler. Siste kursdag var en oppfølgingsamling der opplegget/prosjektet til hver enkelt skole ble presentert og diskutert i plenum.

(se kap. 9 for detaljert kursprogram)

Skoleforberedelser: Skolenes forberedelser til prosjektet ble gjennomført på ulike måter. En viktig del av forberedelsene var planlegging av timeplaner og bruk av lærer-ressurser. Arkitektene deltok i planleggingsmøter og idédugnad, veiledet i valg av tema og hjalp til med tilrettelegging av det faglige opplegget på hver enkelt skole. De hjalp også til med å lage materiallister og skaffe til veie utstyr som skolene trengte til prosjektet.

Elevene: Elevene deltok aktivt i innsamling av grunnlagsmateriale - som tegninger, kart, fotos (gamle og nye), fikk opplæring i perspektiv- og modellbyggings-teknikk og arbeidet med temaer som arkitekturhistorie og byggeskikk. Elev-besøk på arkitektkontor var også med i forberedelsene. Lærerne på ungdomsskolen laget et "arkitektur-ordliste" som elevene brukte til å lære seg vanlig brukte ord og begreper i faget.

(se forøvrig delrapporter i kap. 6 - om forberedelser ved hver enkelt skole)

Lærerkurs Sandefjord - sept-04

4.4 Delprosjekter / tema

SKOLE	ANT. KL./ ELEVER	PROSJEKT
1. Unneberg 5. kl.	1 / 17 elever	ARKITEKTUR & REISE: Tema: "God tur": Torp flyplass, Gamle Råstad stasjon: off.kommunikasjon fra fortid -> framtid
2. Fevang 5. kl.	1 / 23 elever	ARKITEKTUR & OMGIVELSER: Tema: "Ut & Lek" - skolens uteområde . - samarbeider med Unneberg (deler arkitekt).
3. Framnes 5. kl.	1 / 28 elever	ARKITEKTUR & SCENOGRAFI: Tema: Framnes skole - 90 år: Tablåer/scener fra skolens historie i uteområdet: rom, sceno- grafi, lyssetting mm.
4. Vesterøy 5. kl.	1 / 25 elever	ARKITEKTUR VED KYSTEN: Tema: Landskap/bebyggelse - boliger, hytter: Kart -> målestokk: registere og bygge modell av terreng og hus mm.
5. Helgerød 5. kl.	1 / 27 elever	ARKITEKTUR & TEKNOLOGI: Tema: 1) Teknologi & design: arbeid med form, objekter, rom, lys. 2) Helgerød før og nå: gammel skole og gårds- anlegg (lokalhistorie/kulturarv).
6. Mosserød 5. kl.	2 / 56 elever	ARKITEKTUR OG BOLIG: Tema: Boliger i Mosserødområdet: arbeid med 3 eksist. boligfelt (1950-, 60- og 70-årene) og planlegging av framtidens boligområde.
7. Breidablikk 8. kl.	2 / 60 elever	ARKITEKTUR I SKOLENS ROM: Skolen bygges ut f.o.m. høst 2004 i ca. 1 1/2 år. Tema 1) Skolens uterom: arbeid med elementer: Leskur, amfi, Tema 2) Skolens infobase: Infosøyle, møteplass.
= SUM	9 / 236 elever	

5. GJENNOMFØRING

5.1 Metoder og undervisningsverktøy

Under arbeidet med prosjektet, benyttet skolene flere ulike pedagogiske metoder og undervisningsverktøy, bl.a.:

- Gruppearbeid: Elevene gjennomførte mesteparten av prosjektarbeidet i grupper - under løpende veiledning av lærere og arkitekt. Antall elever i gruppene varierte fra 2 til 6, avhengig av skole/klassestrinn, type prosjekt og arbeid som skulle gjøres.

Skolene brukte bl.a enkle øvingsoppgaver for utforskning av konstruksjoner og romfigurer som introduksjon til tema: Se kap. 9 - vedl. 13 og 14 ("Kroppsbygging" og "Pinner & strikk").

- Intervju: Elevene ved én skole intervjuet foreldre og besteforeldre om deres oppvekst og bomiljø som forberedelse til sitt eget prosjekt om framtidens boligområde.

- Forelesning: Alle skolene gjennomførte forelesninger - der temaer som arkitektarbeid, konstruksjoner, scenografi, bygningshistorie og stilarter ble presentert for elevene. Foreleserne var voksne ressurspersoner; lærere, arkitekter, scenograf og historielagsleder. Elevene stilte spørsmål og tok notater.

- Story line: Elevene ved én skole brukte "story line"-metodikk på siste del av sitt prosjekt. Avslutningen av prosjektet ble gjennomført som en arkitekt-konkurranse, der gruppene - gjennom rollespill - opprettet arkitektkontor, jobbet med idéer/presentasjon og fikk "profesjonell" juryering av sine utkast av prosjektleder og Sandefjord kommunens bygnings- og næringsjef.

- Ekskursjoner: Skolene var på ekskursjon - og registrerte sine studieområder gjennom oppmåling, tegning, fotografering og besvarelse av spørsmåls-ark. Elevene ved tre av skolene besøkte lokale arkitekt-kontorer og samtalte med arkitektene der om deres arbeid.

- Tegning: Tegning ble brukt som viktig metode på samtlige skoler i alle faser av prosjektet. Ved noen av skolene fikk elevene innføring i projeksjons- og perspektiv-tegning. Tegning ble benyttet i registrering, idéutvikling og presentasjon av prosjektene.

- Modellbygging: Alle elevene bygget modell av sine studie-områder og -objekter. Gjennom dette arbeidet fikk de bl.a. innføring i målestokk, modellbyggingsteknikk, konstruksjoner og 3D-gjengivelse av kotekart/terreng. **Materialer**: modellpapp (sandwich), pappmaché, akrylplast, balsapinner, modellkitt/-isopor, maling, lim, tapetkniv og linjal.

- Foto: En del registrerings-arbeid ble utført bl.a ved hjelp av engangs- eller digitalkamera. Fotos ble brukt som referanse i det videre arbeid med prosjektene og også til formidling av resultater.

5.2 Prosess, erfaringer

Elevene: Skolene la opp arbeidet med elevene slik at de startet med en generell innføring i sentrale deler av arkitekturfaget - komplettert med noen enkle øvelser (individuell og gruppe). Så ble det arbeidet videre i grupper innenfor temaet - med økende grad av detaljering og kompleksitet. 5. klassinger er unge og trengte mye hjelp og veiledning for å lykkes i dette. Ved alle skolene brukte man modell-bygging som metode for å utforske romlige uttrykk og sammenhenger. Generelt kan man si at dette var vellykket: Elevene lærte å regne målestokk, modellbyggings-teknikk og ikke minst - å bruke sine skapende evner. Gjennom prosjekt-arbeidet lærte elevene og studere og bli mer bevisst på sine omgivelser. De erfarte ulike tverrfaglige aspekter i arkitekturen. Man kan også si at elevenes "kulturelle" kompetanse ble styrket gjennom arbeidet med arkitektur, stilhistorie, byggeskikk og design.

Lærerne: Det forberedende arkitektur-kurset for lærerne var både teoretisk og praktisk innrettet med tanke på det etterfølgende prosjektarbeid: Ved siden av å presentere arkitektur-teori og -historie, la kurset vekt på å vise konkrete forslag til øvingsoppgaver/ metoder som lærerne kunne bruke i prosjektet. Eksempler på slike oppgaver: pyramidebygging med pinner og strikk, arkitektur- & byvandring med registrering og bygging med kroppen. Lærerne fikk verdifull erfaring i å organisere et elevprosjekt med profesjonelle medhjelpere og samarbeide med disse i undervisningen. De fikk også mye erfaring i praktisk gjennomføring av et arkitekturprosjekt. Det ble lagt stor vekt på prosjekttemaets tverrfaglige aspekter - og dette ble formidlet gjennom deltagelse av lærere fra ulike skolefag. Lærerne fikk erfaring i perspektivtegning og modellbygging, og på samme måte som elevene - økt sin "kulturelle" kompetanse gjennom arbeidet med arkitektur-prosjektet.

Arkitektene: Alle de 6 engasjerte arkitektene begynte samarbeidet med skolene allerede i startfasen av prosjektet. På de fleste skolene deltok arkitektene i 2-3 planleggingsmøter før prosjektet startet - og var deretter med som veiledere for elever/lærere i gjennomføringsfasen. Arkitektene fikk bl.a. erfaring i å samarbeide med lærere, pedagogisk tilrettelegging og undervisning for grunnskole-elever.

Breidablikk Usk.: Infosøyle/møteplass - utkast/bearbeidet

5.3 Resultater og formidling.

Elevarbeidet resulterte i et omfattende materiale som elevene stilte ut for de andre på skolen og sine foresatte. Materialet bestod bl.a. av skisser/tegninger, foto, modeller og skriftlige fremstillinger av prosjektarbeidet.

Undervisningsoppleget var tilpasset elevenes faglige modenhets-nivå: gjennom utarbeidelsen av prosjekt-materialet og fremstilling/presentasjon av dette, fikk elevene styrket sin mestringsfølelse. Ved de fleste skolene, fremla elevene sine resultater for de andre deltagerne og fikk også trening i å drøfte sine valg og løsninger med arkitektene.

Ved to av skolene ble det arrangert konkurranser - med kåring av de beste arbeidene.

Delprosjektene ble omtalt i flere avisartikler, med intervju av elevene etc. - bl.a. i Sandefjords Blad (se vedlegg - kap. 9).

Se forøvrig delrapporter fra skolene (kap. 6.1 - 6.7) for mer detaljert informasjon om resultater og formidling

5.4 Overføringsverdi.

Vi mener prosjektet har stor potesiell spredningseffekt - med muligheter for å kunne bli et nasjonalt kulturprosjekt av stor utviklingsmessig interesse.

Det er utarbeidet rapport fra prosjektet ved alle deltagende skoler og undervisningsmateriell er i noen grad samlet og systematisert. NAL gjennomførte lærerkurs. En av målsettingene er at lærerkurs og undervisningsmateriell kan gjøres tilgjengelig for andre kommuner/skoler. Vi ser muligheter for at prosjektet kan bli starten på et "selvgående" opplegg - der skolene selv med støtte av fagfolk driver arkitektur-prosjekter.

Prosjektet innebærer en ny og innovativ metode for formidling av tverrfaglig kunnskap og kompetanse, som i mange henseender oppfyller intensjonene i L06: Å involvere arkitekter i et systematisk og aktivt samarbeid om et undervisningsopplegg på tvers av fagene, representerer noe helt nytt i pedagogisk sammenheng!

Kobling til det nye faget "Teknologi & Design" på ungdomstrinnet er også en opplagt mulighet for videreutvikling av et undervisningsopplegg med arkitektur.

Vesterøy skole: Nye hus i Tangenbukta

6.1 Delprosjekt: "Arkitektur & scenografi"

FRAMNES SKOLE

6.2 Delprosjekt: "Arkitektur & teknologi"

HELGERØD SKOLE

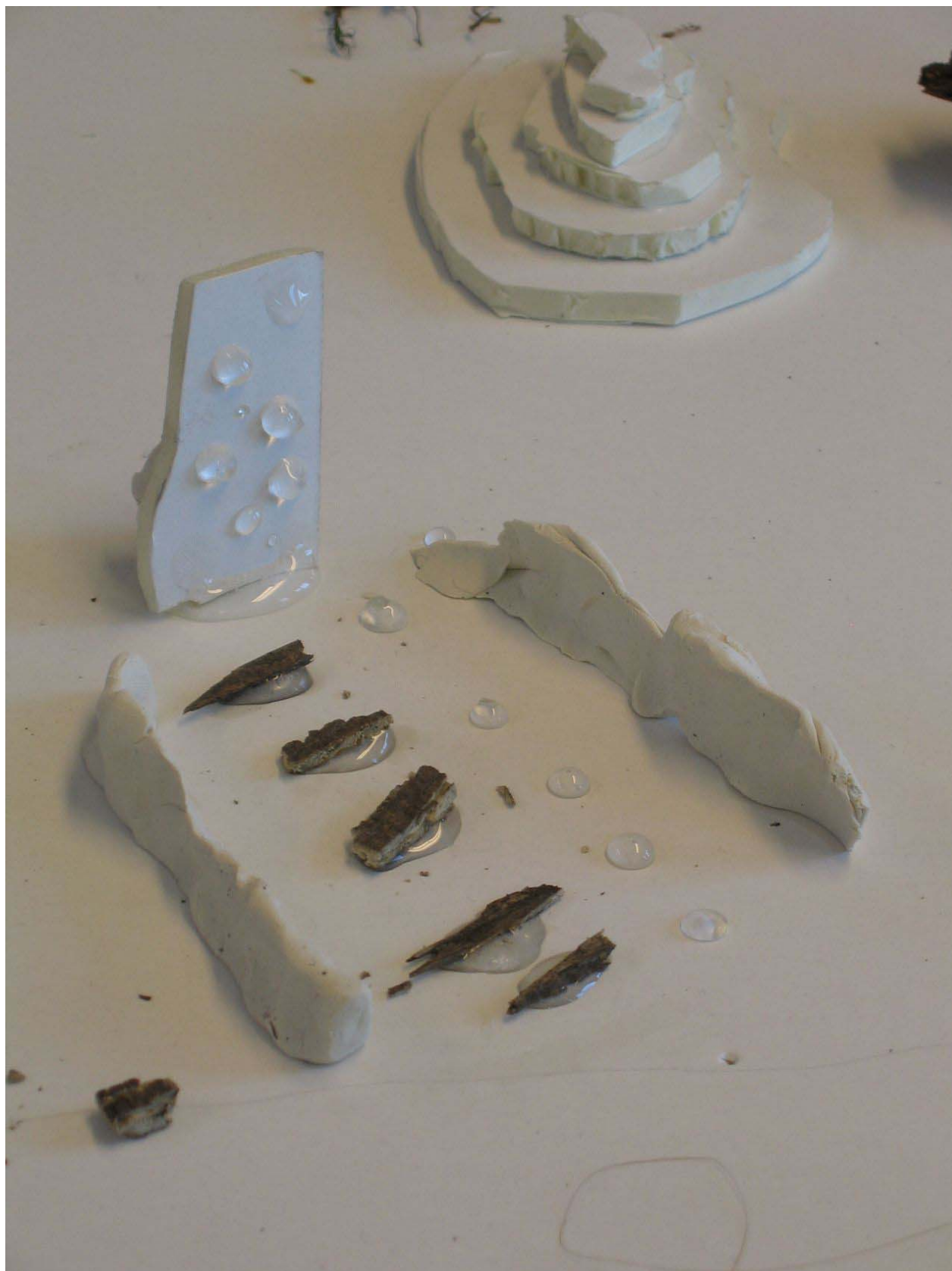
6.3 Delprosjekt: "Arkitektur & bolig"

MOSSERØD SKOLE

6.4 Delprosjekt: "Arkitektur & omgivelser"

FEVANG SKOLE

6.5 Delprosjekt: "Arkitektur & reise"

UNNEBERG SKOLE

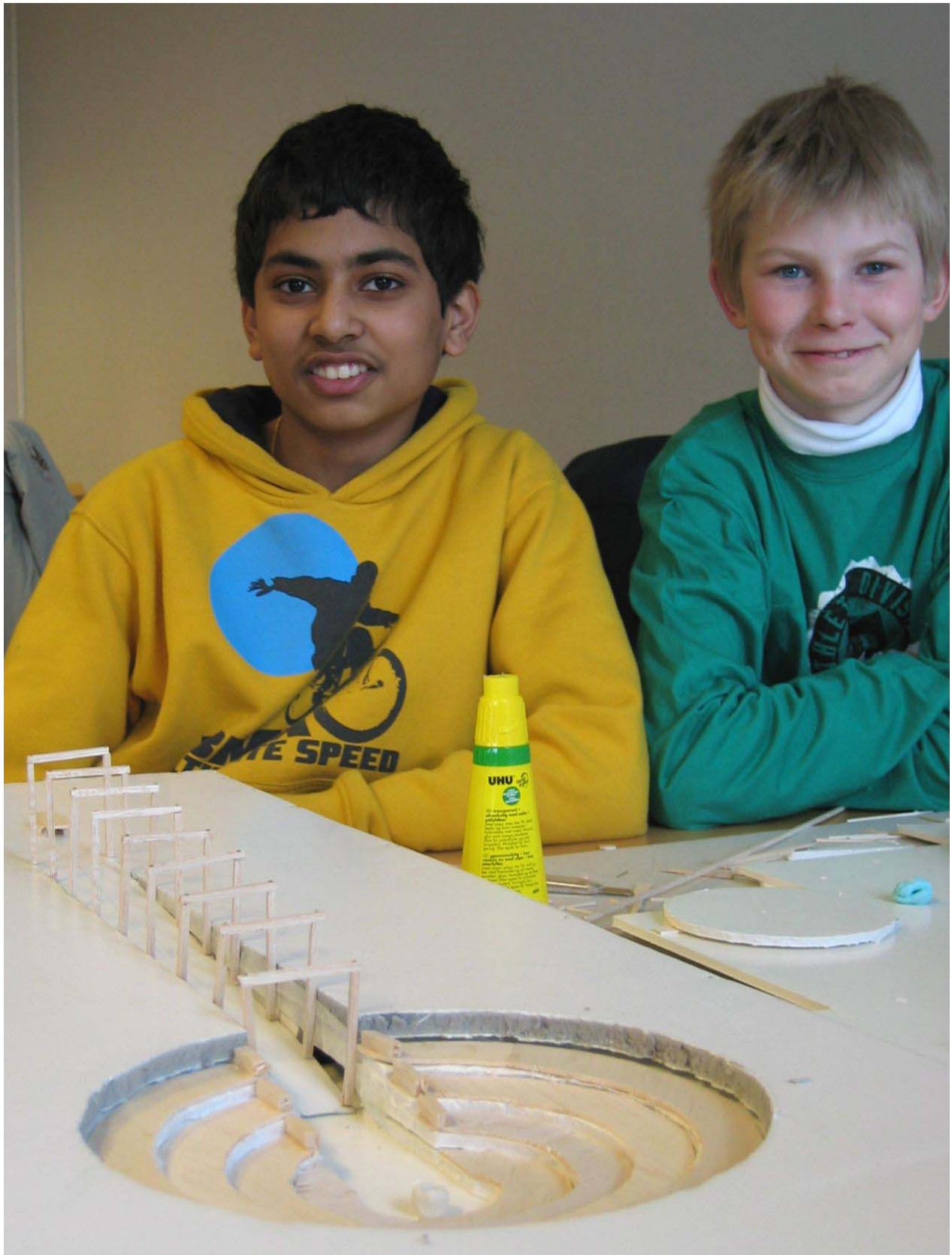
6.6 Delprosjekt: "Arkitektur ved kysten"

VESTERØY SKOLE

6.7 Delprosjekt: "Arkitektur i skolens rom"

BREIDABLIKK UNGDOMSSKOLE

7. Konferansen "KUNNSKAPSLØFT MED ARKITEKTUR"

Som en avslutning og oppsummering av prosjektet, arrangerte NAL en nordisk konferanse, "Kunnskapsløft med Arkitektur" i Drammen våren 2007.

Planen hadde i utgangspunktet vært å holde en nasjonal konferanse - med presentasjon av resultatene fra Sandefjord - våren 2006. Men bl.a. på grunn av store kostnader ved selve gjennomføringen av det ambisiøse undervisningsopplegget og manglende bevilgning i 2006, var det ikke økonomisk grunnlag for en konferanse på det tidspunkt.

Høsten 2006 la imidlertid NAL planer for en bredt anlagt konferanse om arkitektur i skolen: Med økonomisk støtte fra Husbanken og Vestfold Fylkeskommune og i samarbeid disse - samt Sveriges Arkitekter, Høyskolen i Telemark og Sandefjord kommune, arrangerte man konferansen i mai-07.

Konferansen hadde hovedfokus på arkitektur som pedagogisk metode og samlet ca. 150 deltagere fra Danmark, Sverige, Finland og Norge.

Både lærere, pedagoger, læreskolestudenter og arkitekter deltok. Arrangementet gikk over to dager og omfattet en rekke gode og relevante innlegg samt 4 parallelle sesjoner.

Pilotprosjektet i Sandefjord ble presentert både i plenum og mer detaljert i egen sesjon: Sesjonen omfattet en gjennomgang og evaluering av prosjektene til Framnes, Mosserød og Bredablikk - og samlet ca. 20 deltagere.

(se kap. 9 om konferanseprogram og NAL's nettside for omtale).

8. KONKLUSJON OG OPPSUMMERING

8.1 Konklusjon.

Vurdert utfra intensjonene beskrevet i kap. 1, må prosjektet som helhet karakteriseres som vellykket. Arkitektur er godt egnet som tverrfaglig prosjekt-tema i grunnskolen. Elever og lærerne fikk solid innsikt i arkitektur-faget gjennom prosjektarbeid og kurs. Skolene fikk dessuten økt sin kulturelle kompetanse og kunnskap om vår kulturarv.

For skolene har prosjektet vært større og grundigere enn andre opplegg i Den kulturelle skolesekken - samtidig som det har involvert mange. Tilbakemeldinger fra skolene har vært meget positive.

Prosjektet har vist at en kombinasjon av teoretisk og praktisk prosjektarbeid - som har en tydelig sammenheng, virker svært motiverende på elevenes innsats og evne til å tilegne seg stoffet.

Elevene som deltok i prosjektet, har fått bredere og større kompetanse innen området arkitektur enn andre elever på skolen. Elevene var meget engasjert og tok ansvar for egen læring. De fikk trening i kreativ tenking og samarbeid og reflekterte over omgivelser og sammenhenger i lokal-miljø og hjemsted. De fikk også anledning til å arbeide med skikkelige materialer og redskaper i utvikling av idéer og presentasjon av disse. Barna hadde gode fremstillinger av sine prosjekter og laget imponerende utstillinger.

Lærerne fikk økt sin kompetanse gjennom kurs og undervisnings-samarbeid med arkitekter. Fra kurset for lærerne, har vi fått mange positive tilbakemeldinger på besøket ved AHO og fagdagen med Ole Rømer Sandberg i Sandefjord. Arkitektenes deltagelse i undervisningen var en god støtte for lærerne og bidro til at elevene ble mer engasjert i arbeidet.

Andre synspunkter fra skolene: Prosjektet har vært ressurskrevende og krevet god planlegging. Det vil derfor være viktig å avsette tilstrekkelig med timer og lære-krefter ved tilsvarende framtidige opplegg. For å gjennomføre et slikt prosjekt i kombinasjon med annen undervisning, er det best å kjøre opplegget over et kort og intensivt tidsrom (f.eks. 2 uker). Det bør planlegges slik at det ikke kolliderer med andre prosjekter eller nasjonale prøver.

8.2 Oppsummering

For NAL har prosjektet gitt verdifulle erfaringer bl.a. med kursing av lærere, praktisk tilrettelegging av arkitektur-opplæring og utprøving av undervisningsmetoder/-verktøy. Gjennom prosjektet og det etterfølgende arbeid, har NAL etablert kontakt med arkitekter og pedagoger i andre europeiske land - der det for tiden også blir arbeidet med "arkitektur som pedagogisk metode" i skolene.

(Se boka "Arkitektur i skolan - för att se världen med nya ögon", Suzanne de Laval, 2007 og nettstedet www.placelearning.org)

NAL ønsker å videreføre arbeidet i et nasjonalt prosjekt og har planer om å opprette en ressursgruppe som skal kunne gi veiledning og faglig støtte til andre kommuner som ønsker å starte arkitektur-undervisning. I dette vil man bl.a. samarbeide med NAL's lokalforeninger og Husbankens regionkontorer. Vi ønsker også å få i stand et fast samarbeid med lærerhøgskolene - for å kunne tilby kurs/etterutdanning for lærere.

Arkitektur i skolen er et av NAL's satsingsområder fordi man - bl.a. gjennom prosjektet i Sandefjord - har erfart at det er et fag som vekker interesse og engasjement hos mange elever og lærere. Vi mener at en god undervisning i faget lærer barna til å se og reflektere over sine omgivelser og kan gi dem en dypere forståelse av hvordan arkitekturen er med på å forme menneskers hverdag og våre liv.

Tønsberg, 07.09.2007

Eivind Hanch-Hansen
Prosjektleder

9. KILDER, ARTIKLER OG KURSPROGRAM

INNHold/VEDLEGG:

• Kilder:

1. Læreplan for grunnskolen, L:06		2006
2. Arkitektur & omgivelser - Rapport fra pilotprosjekt, Ole Rømer Sandberg, Riksantikvaren,		1996-97
3. Arkitektur & Omgivelser - Lærebok for Vdg. skole, Ole Rømer Sandberg, Gyldendal		1997
4. Bolig og nærmiljø - En lærebok om arkitektur, Anne Torill og Siv Bleiklie, Husbanken		2006
5. Europas Arkitekturhistorie - fra idé til form, Thomas Thiis-Evensen, Gyldendal		1995
6. Om stygt og pent, Odd Brochmann		1953

• Artikler/omtale/nett:

1. Arkitektnytt - nr. 03/04	(vedlegg nr. 01)	17. feb. 2004- s. 6/7
2. DnB NOR Eiendom: Eiendomsmarkedet i Vestfold	(vedlegg nr. 02)	uke 17, 2004 - s. 05
3. Sandefjords Blad - omtale av Framnes-prosjektet	(vedlegg nr. 03)	03. nov. 2004 - s.
4. Sandefjords Blad - omtale av Breidablikk-prosjekt	(vedlegg nr. 04)	21. mars 2005 - s. 22
5. Sandefjords Blad - omtale av Mosserød-prosjekt	(vedlegg nr. 05)	18. mai 2005 - s. 24
6. Praksis nr. 01/05, Husbanken - Byggeskikksprisen 2005	(vedlegg nr. 06)	des. 2005 - s. 22-23
7. Praksis nr. 02/06, Husbanken - Temanr. om Arkitektur i Skolesekken		juni 2006 - hele
8. "Arkitektur i Skolan - för att se världen med nya ögon", Suzanne de Laval		Stockholm 2007 - s. 54/55
9. NAL - Akademiet - omtale av prosjektet på NAL's hjemmeside:
http://www.arkitektur.no/?nid=5852		

• Kursprogram:

1. Lærerkurs - del I, Sandefjord	(vedlegg nr. 07)	02.03.2004
2. Lærerkurs - del II, AHO/ Oslo	(vedlegg nr. 08)	29.03.2004
3. Lærerkurs - del III, Sandefjord	(vedlegg nr. 09)	02.09.2004
4. Lærerkurs/Oppfølgingsamling - del IV, S.f.jord	(vedlegg nr. 10)	25.11. 2004
5. Kunnskapsløft med Arkitektur, Drammen - Program	(vedlegg nr. 11-1/2)	23.- 24.05.2007:
http://www2.arkitektur.no/page/Akademi_nylig_avholdte_kurs/Meny_Akademi/10914/10683		

• Evaluering:

1. Evalueringsskjema	(vedlegg nr. 12)	28.09.2005

• Annet/Øvingsoppgaver:

1. Pyramidebygging med pinner & strikk	(vedlegg nr. 13)	Ole R. Sandberg
2. Kroppsbygging - med kroppen som konstruksjon	(vedlegg nr. 14)	Ole R. Sandberg

• Illustrasjoner/fotos:

Forsidebilde: Elevsamling DKS - Sandefjord	foto: Else Blom	2004
Øvrige fotos fra er tatt av prosjektleder, lærere og arkitekter ved prosjektskolene		2004-05